

ΚΙΜΩΝ ΑΝΔΡΕΑΔΗΣ¹

ΣΤΡΑΤΙΩΤΙΚΗ ΜΥΘΙΣΤΟΡΙΑ

ΚΕ'.

Ὅσοι παρηκολούθησαν τὴν λυπηρὰν αὐτὴν ἱστορίαν, τὴν τραγικὴν τῆς οἰκογενείας τοῦ Κίμωνος Ἀνδρεάδου κατερείπωσιν, θὰ ἐνθυμοῦνται ἐνίοτε τὸν ἀπαίσιον αὐτῆς ἐργάτην, τὸν ἀνθυπολοχαγὸν Νικόλαον Βερτῆν.

Θὰ τὸν φαντάζονται ἀναντιρρήτως, διωκόμενον ὑπὸ τῶν Ἑρινύων, διασκελίζοντα ὡς ἀκανθώδη ἔρημον τὴν ὁδὸν τῆς ζωῆς, συρόμενον, πίπτοντα ἐν τῷ μέσῳ τενάγους ὀνείδους, τὸν δημιουργὸν τόσων ἔρειπίων, ὅπως κατὰ τὴν στιγμὴν, καθ' ἣν, ἰδὼν κεραυνόπληκτον τὸν εὐεργέτην του, ἐσύρετο φεύγων ὡς διωκόμενος, πίπτων ἐντὸς τῶν χανθάρων τῶν ἐλῶν, ἐπὶ τῶν ἀκανθῶδων θρύων. Δὲν ἀμφισβάλω, ὅτι οἱ ἀναγνώσταί μου ἔχουν ἀδιάσειστον πεποίθησιν, ὅτι τὸν συνέτριψεν ἡ ὀργὴ τοῦ Θεοῦ, ὅτι τὸν κατέθεψε τῶν ἀνθρώπων ἡ ἀρά, ἐκείνον, ὅστις ἔσχισεν εἰς ῥάκη τὴν καρδίαν ἡ ὁποία τὸν ἐθέρμανε, ὁ ὁποῖος ἐδώρησεν εἰς ἐκείνον, ὅστις ἐγένετο πατὴρ του τὸν θάνατον καὶ τὸ αἶσχος.

Ἀναντιρρήτως οἱ ἐπιεικέστεροι εἶναι πεπεισμένοι, ὅτι τοῦλάχιστον συμβούλιον πειθαρχικὸν ἀπήγγειλε κατ' αὐτοῦ ἀδυσώπητον τὴν ἐτυμηγορίαν ἐκείνην τὴν πολλάκις ἰσοδύναμον πρὸς καθάρσεις, τὴν ἐξωθούσαν αὐτὸν ἀπὸ τῆς ἐν τῷ στρατεύματι ὑπηρεσίας, περιφρονημένον, ἐξητελισμένον, δι' ἀσυμβίβαστον πρὸς τὸ ἐπάγγελμα τοῦ ἀξιωματικοῦ διαγωγῆν. Καὶ ἂν δὲ τυχὸν ἐφείσθησαν τοῦ ἀθλίου τούτου τὰ πειθαρχικὰ συμβούλια, ἀναντιρρήτως ἡ παγερὰ περιφρόνησις, ἡ ἀγρία ἀπ' αὐτοῦ, ὡς παρρίου, ἀπομάκρυνσις ὅλων τῶν τιμίων ἀνδρῶν τοῦ στρατεύματος, θὰ τὸν ἠνάγκασαν, αὐτὸς μόνος νὰ ἀπεκδυθῇ τὴν τιμημένην στολὴν τοῦ στρατιώτου, νὰ φύγῃ ἐξουθενωμένος, κατάρατος, καταλείπων ὀπισθὲν του αὐλακὰ δυσώδη, τὴν ἀναμνησιν βδελυρῶν ὀνόματος.

Μεθ' ὅλων ἐν τούτοις τὴν δυσαρέσκειάν μου, εὐρίσκουμαι, φίλοι ἀναγνώσταί, εἰς τὴν σκληρὰν ἀνάγκην νὰ διαλύσω τὰς λυπηράς, τὰς ἀξιοθρηνήτους ταύτας πλάνας. Μοὶ ἐπιβάλλεται χάριν τῆς ἀληθείας νὰ σᾶς παράσχω ἄκων αὐτὴν τὴν ἀπογοήτευσιν.

Τὸ μόνον ἀτύχημα, τὸ ὁποῖον ὑπέστη ὁ κύριος ἀνθυπολοχαγὸς ἕνεκα τῆς ἀτυχοῦς αὐτῆς περιπτώσεως, ὡς τὴν ὠνόμαζεν, ἦτο ὅτι ἐδέησε νὰ καταλίπῃ τὰς Ἀθήνας.

Ὅχι, διότι τὸν ἐδίωξαν διὰ μεταθέσεως· καὶ ἡ ὑπόθεσις αὕτη θὰ ἦτο γνήσιον τέκνον παχυλῆς πλάνης, λαμβανομένου ὑπ' ὄψιν, ὅτι αἱ ἰδιωτικαὶ διαφοραὶ τῶν ἀξιωματικῶν δὲν πρέπει νὰ ἀπασχολοῦν τὴν ὑπηρεσίαν, ἀλλὰ διότι αὐτὸς ὁ ἴδιος ἔκριεν ἀπαραίτητον νὰ ὑποστῇ αὐθόρμητος αὐτὴν τὴν

θυσίαν, πρὸς ἀποφυγὴν δυσαρέστων συναντήσεων, ἰδίᾳ τῆς τοῦ λοχαγοῦ Βράγκα, διότι, ὡς ἔλεγε διὰ τὸν Κίμωνα, ποῦδς τὸ λογαριάζει ἐκεῖνο τὸ σαράβαλο!

Μετέτεθη λοιπόν, τῇ αἰτήσῃ του, εἰς τὸ *** σύνταγμα, ἐδρεῦον ἐν τῇ πόλει ***.

Ἐκεῖ, ἐργαζόμενος ἐπὶ προμελετημένου σχεδίου, εἶναι ἐπιφυλακτικώτατος καὶ καθόλου ἀξιοπρεπῆς καὶ ἄψογος, ὅπως ὅταν παρσκευάζεν ἐπιμελῶς τὴν ἀτιμίαν ἐν τῷ οἴκῳ τοῦ εὐεργέτου του.

Οἱ ἀνώτεροι αὐτοῦ ἐν τῇ στρατιωτικῇ ἱεραρχίᾳ, καὶ ἡ κοινωμία πᾶσα τῆς πόλεως *** εἶναι κυριολεκτικῶς μαγευμένοι ἀπὸ αὐτόν.

Καὶ δικαίως· εἶναι τόσον ἄβρὸς τοὺς τρόπους, τόσον πρόθυμος νὰ εὐχαρίστῃ τοὺς πάντας, τόσον γλυκὺς, τόσον εὐπροσῆγορος. Διὰ τοῦτο φυσικώτατα εἶναι τὸ χαιδεμένο παιδί ἐν τῷ κύκλῳ τῆς ἀνωτέρας κοινωνίας τῆς πόλεως.

Ἴσως θὰ μοὶ ἀπαντήσετε: Ἐπαρκεῖ τάχα διὰ τὴν γαλήνην τῆς ψυχῆς, διὰ τῆς συνειδήσεως τὴν ἡρεμίαν, ἡ ἀντικειμενικὴ αὕτη ἐκτίμησις; Ὑπάρχει ἀλγεινότερον μαρτύριον ἀπὸ τὴν πρὸς ἑαυτὸν ἀνυποληψίαν καὶ περιφρόνησιν ἐκείνου, τὸν ὁποῖον περιβάλλει διὰ τῆς ὑπολήψεώς της ἡ κοινωμία; Εἶναι ὀλιγώτερον δυστυχὲς ὁ ἠναγκασμένος νὰ ἐρυθρίῃ ἐν τῷ κρυπτῷ πρὸ τῶν ἰδίων του ὀρθαλμῶν;

Ἀλλὰ τίς σᾶς εἶπε, παρακαλῶ, φίλοι ἀναγνώσταί, ὅτι ὁ κύριος Βερτῆς ὑφίσταται αὐτὰς τὰς συμφορήσεις αἰδοῦς ἀπέναντι τοῦ καθρέπτου του;

Ἀναντιρρήτως ὑπὸ τὴν ὑμετέραν προϋπόθεσιν εἶναι κόλασις ὁ ἐσώτερος βίος. Ἀλλὰ τὴν πυρὰν τῆς τοιαύτης κολάσεως τὴν ἀνάπτει ὁ δαυλὸς τῶν ἐλέγχων. Τοῦτο ὅμως, εἰς τοὺς ὁργανισμοὺς ὅπου εὐρίσκει εὐφλεκτον ὕλην, τὴν συνειδήσιν. Ἀλλ' ἄς μοὶ ἐπιτραπῇ νὰ τὸ ὑποστηρίξω καὶ πάλιν, ὅτι τῆς συνειδήσεως οἱ ἔλεγχοι εἶναι νοσηρὰ κατάστασις, κατατρώχουσα τοὺς ὁργανισμοὺς ἐκείνων, οἱ ὁποῖοι οὐδένα ἠνόχλησαν ποτέ, τοὺς ὁργανισμοὺς τοὺς ὑπεραισθητικούς, ἐπὶ παντός ὅτι λέγεται τιμὴ, δικαιοσύνη, εὐθύτης.

Δὲν ἀμφισβητῶ, ὅτι διὰ τὸν ὡραῖον τοῦτον ἀξιωματικὸν δὲν θὰ εἶχε βεβαίως πολλὰ θέλητρα ὁ βίος, ἂν ἡ μνήμη του ἔπασχεν ἐξ αὐπνίας. Θὰ παρήλαυνον πρὸ αὐτῆς τόσαι μαῦραι εἰκόνες! Ἐκείνη ἡ θερμὴ ἀγάλη, ἡ ὁποία ἠνοίχθη καὶ τὸν περιεπτύχθη ὀρφανόν, παντέρημον, ἐγκαταλελειμμένον, ἐκείνη ἡ μορφή ἡ ἀγωνιώσα ἐξ ἀγάπης καὶ τρόμου, ὅταν ἔκυπτεν ἐπὶ τῆς κλίνης του καὶ τὸν ἡμφισβήτη κατὰ τοῦ θανάτου, ἡ ἀτελευτήτος ἐκείνη σειρά τῶν θυσιῶν, ἔπειτα ἡ ἀτιμία του, ἡ ἀγρία τοῦ εὐεργέτου του δολοφονία, τὸ ἁμαρτωλὸν θῦμα, τὸ ὁποῖον παρέδωκε τὴν πνοὴν ἐν τῷ νοσοκομείῳ, τὰ δύο ὀρφανὰ μὲ τὰ μελανὰ ἐνδύματα τοῦ πένθους διπλῆς ὀρφανίας, τὰ καλύπτοντα τὸ σῶμά των, τὰ βαρύνοντα τὰς μικρὰς ψυχὰς των, ἦσαν ἐπαρκέστατα, ὅπως ἀποτελέσουν εἰκόνας ἱκανὰς νὰ ἀποδώσουν διὰ παντός ἀπὸ τοῦ ἐργάτου αὐτῶν τὸν ὕπνον καὶ τὸ μεδίσμα.

Ἀλλὰ δὲν εἶναι εὐτυχῶς νοσηρὰ ἡ φαντασία τοῦ κυρίου Νικολάου Βερτῆ, καὶ διὰ τοῦτο τὰ φά-

¹ Τέλος· ἴδε σελ. 379.

σματα ταῦτα δὲν ἐμφανίζονται ποτὲ πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν τῆς ψυχῆς του· διὰ τοῦτο οὐδέποτε ἐφάνη ἡθική τις βάσανος ἢ μελαγχολία ἐπισκιάζουσα τὴν αἰώνιαν αἰθρίαν τῆς φαιδρᾶς μορφῆς του.

Τοῦναντίον, ὅπου αὐτὸς ἐμφανίζεται, σκορπίζει κύκλῳ του τὴν φαιδρότητα καὶ τὴν χαράν. Εἶναι ὁ ὑποκινητὴς καὶ πρόεδρος ὅλων τῶν ἐπαρχικῶν διασκεδάσεων, ὁ ὁργανωτὴς ὅλων τῶν χορευτικῶν καὶ ἄλλων ἐσπερίδων· ἐσπουδάσε καὶ ἐκτελεῖ πλεῖστα ἀθῶα παίγνια τῶν συναναστροφῶν, κατὰ τὰς ὁποίας καὶ ὁ Μουσηγέτης αὐτὸς τὸν ἔχει θεράποντα, διότι ἔδει πρὸς κιθάραν περιπαθέστατα.

Ἀλλὰ πᾶρ' ὀλίγον νὰ λησμονήσω τὸ οὐσιωδέστερον. Εἶναι ὁ πολικὸς ἀστήρ τῶν αἰσθηματικῶν ὀνείρων ὅλων τῶν δεσποινίδων τῆς πόλεως ***. Ὁταν διέρχεται ἐριππος τὰς ὁδοὺς (διότι καὶ τοῦτο ἀκόμη ἐλησμόνησα νὰ σᾶς προσθῶ, ὅτι φέρει ἤδη ἐπὶ τῆς μικρᾶς στολῆς του τοὺς δύο ἀστέρας τοῦ ὑπολοχαγοῦ καὶ τὰ ἀργυρὰ ὑπομασχάλια τοῦ ὑπαπιστοῦ τοῦ συντάγματός), ὅταν σπινθηρίζουν ἐπὶ τῶν λίθων αἱ ὀπλᾶι τοῦ ἵππου του ἐν καλπασμῷ, ἐνῷ αὐτὸς ἴσταται ἐπ' αὐτοῦ ὠραίος, εὐθυτενής, μὲ τοὺς μύστακας ὑπερφάνως ὠρθωμένους, πόσα ἀνοίγονται παράθυρα καὶ πόσαι πάλλουν νεανίδων καρδίαι! Καὶ ἐκεῖνος φιλομειδῆς, ἀπαστρέπτων, ἐπιχαρίτως προσκλινῶν, τὰς χαιρετᾷ διὰ τοῦ μαστιγίου του.

Αἱ περὶ γάμου προτάσεις τὸν κατακλύζουν πανταχόθεν· ἀληθῆς πολιορκία τῶν ὑποψηφίων νυμφῶν καὶ τῶν μητέρων των τὸν περισφίγγει ἐντὸς κλοιοῦ ἐσθῆτων, ἐντὸς δικτύου τριγύπτων καὶ ἀρωμάτων. Ἀλλ' αὐτὸς δὲν σπεύδει. Ἐχει βαθεῖαν τὴν συνείδησιν τῶν προσόντων του. Εἶναι νέος, εἶναι ὠραίος, καὶ κοινωνικῶς τελείως μορφωμένος· διότι ἐπίσταται μετ' ἀπαραμίλλου χάριτος νὰ ἐνδύεται, νὰ καλλιεργῇ τὸν μύστακά του, νὰ μυροβολῇ, νὰ κάθεται, νὰ προσηκόνεται, νὰ φλυαρῇ, νὰ χαιρετᾷ· πρὸ πάντων νὰ χαιρετᾷ. — Διότι ἐνῷ οὐδέποτε ἀποκαλύπτεται, κατορθώνει εἰς τὸν μονότονον στρατιωτικὸν χαιρετισμὸν, φέρων πάντοτε τὴν χεῖρα παρὰ τὸ γέισον τοῦ πηληκίου του, νὰ προσδίδῃ ἐκάστοτε, ἀναλόγως τῶν περιστάσεων, ἄπειρον ποικιλίαν τόνων καὶ χρωματισμῶν, ἀπὸ τοῦ πρὸς τὸν συνταγματάρχην του καὶ φρούραρχον, δι' ἐπιληπτικοῦ ταχυσμοῦ τῶν μελῶν, ὡς ἐν ἀκαμψίᾳ πτωματικῇ, ἐν καταληψίᾳ σεβασμοῦ, μέχρι τοῦ πρὸς τοὺς ἐνοχλοῦντας αὐτὸν διὰ τοῦ χαιρετισμοῦ των ὀπλίτας, τοὺς ὁποίους ἀντιχαιρετᾷ κατὰ τρόπον ἰδιάζοντα, τινάσσων ἐκ τῶν ἄνω πρὸς τὰ κάτω τοὺς δακτύλους, ὡς ἂν ἤθελε νὰ τοὺς ῥάπισῃ ἀπὸ τοῦ ὕψους του.

Ἡ συνείδησις ὅλων αὐτῶν τῶν προσόντων, εἰς τὰ ὁποῖα πρέπει νὰ προστεθῇ καὶ τοῦτο τὸ οὐσιώδες, ὅτι ἐν τῇ ἐπετηρίδι τὸ ὄνομά του δὲν εἶναι καὶ πολὺ κάτω ἐν τῇ πρώτῃ στήλῃ τῶν ὑπολοχαγῶν, τὸν καθιστᾷ πολὺ ἐπιφυλακτικόν.

Αὐτὸς ἐποφθαλμιᾷ κυρίως τὴν προίκα τῆς δεσποινίδος Ἑρασμίας, θυγατρὸς τοῦ βουλευτοῦ κ. Γαλανίδου, ἀνερχομένην εἰς διακοσίας στρογγύλας χιλιάδας δραχμῶν· στέργει δὲ ἐπὶ τέλους καὶ τὴν φέρουσαν τὴν προίκα ταύτην δεσποινίδα, ἂν καὶ ἡ

μορφή της εἶναι ζωντανή καὶ ἔντονος διαμαρτυρία κατὰ τοῦ ὀνόματος τὸ ὁποῖον ἐχάρισεν εἰς αὐτὴν ὁ ἀνάδοχός της.

Δὲν πρόκειται δέ, σημειώσατε, μόνον περὶ τῆς προίκας. Ὁ πατήρ, γέρων ἤδη, ταχέως θὰ ἀποσυρθῇ τῆς πολιτικῆς· μολοντί δὲ οὐδεμία εἶναι δυνατόν νὰ γείνῃ περὶ τούτου μνεῖα ἐν τῷ προικοσυμφῶνῳ, οὐχ ἥττον οὐδεὶς δισταγμὸς, ὅτι ὅλα τὰ ἐκλογικὰ κεφάλαια τοῦ πενθεροῦ θὰ μεταβιβασθῶσιν εἰς τὸν γαμβρόν, ὁ ὁποῖος θὰ τὰ πολλαπλασιάσῃ διὰ τοῦ ἐλκυστικοῦ χαρακτήρος καὶ τῶν ἐπεράστων τρόπων του.

Θὰ εἰσέλθῃ ἀφυσύτως εἰς τὴν Βουλὴν, θὰ κάμῃ μέλλον· δὲν τολμᾷ δὲ νὰ σᾶς ἐκμυστηρευθῶ, ἕως ποῦ φθάνουν τὰ ὄνειρά του, διότι τὰ φαιδρὰ ὄνειρα δὲν τὰ ἀποκρούει· διόλου ἢ φιλομειδῆς φαντασία τοῦ κυρίου Βερτῆ. Δὲν εἶναι δὲ καὶ ὅλως ἀδικαιολόγητα. Πάντες γνωρίζομεν, ὅτι μία ἀγόρευσις ἀξιωματικοῦ ἐν τῇ Βουλῇ, ὅπως δῆποτε παρασκευαζομένη, προσπορίζει δικκιώματα, ὅσα οὐδὲ εἴκοσι ἐτῶν περιφρνεῖς ἐν τῷ στρατῷ ὑπηρεσίαι.

Καὶ ὅμως δὲν ὑπάρχει τελεία εὐτυχία ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ.

Τίς θὰ τὸ πιστεύῃ; Τὸν νεαρόν τοῦτον ἀξιωματικόν, τὸν ὁποῖον εὐλόγως θὰ ὑπελαμβάνετε, ὡς τὴν ἐνσάρκωσιν τῆς εὐτυχίας, κατατρώγει ἐσώτερος καὶ κεκρυμμένος σάραξ, πόθος δυσεκπλήρωτος.

Ἦθελε νὰ ἦτο εἰς αὐλικὴν ὑπηρεσίαν· ἐπὶ οἴῳ δῆποτε τίτλῳ, ἀδιάφορον. Θὰ ἤρκειτο, ἂν ὑπῆρχον διαγγελεῖς, νὰ ἦναι τρίτος βοηθὸς ἐνὸς διαγγελέως. Μόνον νὰ ἦτο δυνατόν νὰ ὀνομασθῇ αὐλικός.

Καὶ θὰ εἶχεν ἄπειρα στοιχεῖα εὐδοκίμησεως. Ἀθρόωτος καὶ εὐπροσῆγορος, οὐδένα δυσχερεστεῖ, πρὸς οὐδένα ἀντιλέγει. Μειδιάμα δὲ μόνιμον, ἀναλλοίωτον θάλλει ἐγκατεστημένον ἐπὶ τῶν χειλέων του, ὑπὸ τὴν προστατευτικὴν, τὴν δροσερὰν σκιάν τοῦ ὠραίου μύστακός του. Ἐχει ἐν παντί ὑπόδειγμα τὸν τύπον τοῦ αὐλικοῦ ἐκείνου, περὶ τοῦ ὁποίου λέγει ὁ ποιητής, ὅτι ἅμα γεννηθείς, πρὶν θέσῃ εἰς τὸ στόμα τὸν μαστὸν τῆς μητρὸς του, ὑποκλίνεται πρὸς αὐτὴν βαθύτατα.

Ἀλλ' ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον δύναται νὰ θεωρηθῇ, ὡς ἀπετελοῦν τὸ γνώρισμα τοῦ χαρακτήρος του, εἶναι τὸ ἔμφρον ἐν αὐτῷ αἰσθημα βαθείας εὐγνωμοσύνης, τὸ ὁποῖον κατὰ πᾶσαν στιγμὴν εὐγλώττως καταφωροῦν οἱ λόγοι του. Διότι καὶ διὰ τὰς μᾶλλον ἀσημάντους, τὰς κωμικωτέρας ὑπηρεσίας, ἐκδηλώνει τὴν εὐγνωμοσύνην του, μετὰ περιπαθείας λυρικῆς· μὲ καθυπερχεώσατε, οὐδέποτε θὰ λησμονήσω τὴν χάριν, ἡ μνήμη τῆς καλωσύνης σας ἐχαράχθη εἰς τὴν καρδίαν μου, εἶμαι σκλαβωμένος, αἰχμάλωτός σας, ἀπείρως εὐγνώμων· ὅλα αὐταῖ αἱ φράσεις ἐνσκήπτουν κατὰ πᾶσαν στιγμὴν, ποικιλίλουςαι ἐπ' ἄπειρον.

Σὰς συναντᾷ αἶφνης· ἐπιθυμεῖ νὰ ἀνάψῃ τὸ σιγάρων του. Ἀφοῦ θέσῃ τὴν χεῖρα ἐπὶ τοῦ γέισου τοῦ πηληκίου του, θὰ κάμψῃ ἐν σχήματι τόξου τὸ ἐπίχαρι σῶμά του, καὶ ἐν μέσῳ τῶν πρώτων νεφελῶν τοῦ καπνοῦ θὰ πτερυγίσῃ περιπαθῆς ἡ φράσις ἀπείρως εὐγνώμων.

Ἄλλοτε καθίσθη παρὰ μίαν τράπεζαν περιστοιχίζομενος ὑπὸ ἡμισείας δωδεκάδους κενῶν καθισμάτων. Ἀφοῦ σὰς χαιρετήση γλυκερώτατα, ἀφοῦ σὰς ἐρωτήσῃ καὶ τύχῃ τῆς συγκαταθέσεώς σας, θὰ σύρῃ ἐν ἐξ αὐτῶν, ὁπισθοχωρῶν καὶ στρέφων τὸν δεξιὸν πόδα τοξοειδῶς. Θὰ ἀκούσετε δὲ πάλιν τὴν αὐτὴν περὶπαθὴ βεβαίωσιν· ἀπείρως εὐγνώμων.

Κς'.

Τὰ ἔτη διέρρουν. Ὁ Φαίδων καὶ ἡ Θάλεια ἀνεπτύσσοντο καὶ προώδευον ὑπὸ τὴν πατρικὴν προστασίαν τοῦ Φιλίππου Βράγκα. Ὅλη τοῦ πατρὸς αὐτῶν ἡ χρηστότης, ὅλη τῆς καρδίας αὐτοῦ ἡ εὐθύτης ἐξεδηλοῦντο δαψιλῆς, μετὰ σφοίγους ἐπὶ τῶν τέκνων του τούτων, καὶ ἀθρόοτατον ἀνέδιδον τὸ ἄρωμα τῆς εὐγενοῦς ψυχῆς του οἱ κάλυκες οὗτοι τῆς ζωῆς.

Φαίδρᾳ μόνον δὲν ἦσαν ποτέ. Εἶδον νὰ πίπτῃ εἰς ἐρείπια ἡ καλιὰ των, νὰ ἐξαφανισθῇ ἡ μήτηρ των, νὰ συντριβῇ ὁ πατήρ των ἐν ἡλικίᾳ καθ' ἣν ζωηραὶ εἶναι αἱ ἐντυπώσεις τοῦ νοῦ, ἀκοίμητος ἡ μνήμη, ἐν ἡλικίᾳ, καθ' ἣν αἱ θλίψεις καταλείπουν ὑποστάθμην χρονίας μελαγχολίας ἐν τῇ καρδίᾳ.

Διὰ τοῦτο κατὰ πᾶσαν Κυριακὴν, ὅτε ὁ ἐπίτροπος των ὁ Φίλιππος Βράγκας ἐλάμβανεν ὑπὲρ αὐτῶν ἄδειαν, διὰ νὰ τοὺς παρέχῃ τὴν παραμυθίαν τῆς οἰκογενειακῆς ἐστίας καὶ τῆς στοργῆς του, αἱ πρῶται πρωΐναι ὦραι τῆς ἀδείας των διετίθεντο εἰς προσκύνημα τοῦ πατρικοῦ τάφου ἐν τῷ πρώτῳ νεκροταφείῳ.

Αὕτη ἦτο ἡ ψυχολογία τῶν δύο ἀδελφῶν. Ἡ ἐπιμέλεια τοῦ τάφου τοῦ πατρὸς των· ἡ καλλιέργεια τῶν ἀνθῶν του. Ἐπεζήτησαν εἰς ὅλας τὰς ἐσχάτας τοῦ νεκροταφείου καὶ τὴν γῆν, ἥτις ἐκάλυπτε τῆς μητρὸς των τὸ λείψανον, ἀλλ' εἶναι τόσον πολυάριθμοι οἱ ἀνώνυμοι νεκροί, τοὺς ὁποίους οὐδεὶς σκέπει σταυρός, ἀλλὰ μόνον ὁ χρότος τῶν ἀγρῶν. Οὐδεμία ἔνδειξις, οὐδὲν σῆμα, διὰ νὰ ὁδηγήσῃ τὰς ἐρεῦνας των. Ὁ Θεὸς ἡρνήθη εἰς τὴν ἐκπεσοῦσαν καὶ ταύτην τὴν παραμυθίαν. Ἀλλ' ἐκεῖ ἐπὶ τοῦ τάφου τοῦ πατρὸς κατὰ τὰς ἐπιταφίους εὐχάς, τὸ στόμα τῶν ὀρφανῶν ὑπαγορεύει εἰς τὸν ἱερέα δύο ὀνόματα, καὶ ὑπὲρ ἀμφοτέρων ζητεῖ παρὰ τοῦ Θεοῦ ὁ λειτουργὸς Του τὴν ἀνάπαυσιν.

Ἦτο Κυριακή. Μετὰ μῆνα ἔληγε τριετία ἀπὸ τοῦ θανάτου τοῦ πατρὸς των. Ὁ Φαίδων καὶ ἡ Θάλεια ἦσαν παρὰ τὴν τράπεζαν τοῦ Φιλίππου Βράγκα.

Τὸ πρόγευμα εἶχε περαιωθῇ καὶ, μετὰξὺ ἄλλων ὁμιλιῶν, ἐπανήλθον εἰς τὸ αἰώνιον θέμα τοῦ παραδόξου ἐκείνου ξένου, ὁ ὁποῖος τόσῃν εἶχεν ἐκδηλώσει θλίψιν ἐπὶ τῷ θανάτῳ τοῦ πατρὸς των, καὶ εἰς τὸν ὁποῖον ὤρειλον τὰ δύο ὀρφανὰ τὰ μέσα τῆς ἀναπτύξεως καὶ τῆς ἀνατροφῆς των.

— Μοῦ πολιορκεῖ πάντοτε τὸν νοῦν, παιδιὰ μου, ἔλεγεν ὁ Φίλιππος, τὸ μυστήριον τοῦ εὐεργέτου σας τούτου. Ποῖος εἶναι τάχα αὐτός ὁ Ντούλας Παντίνας. Ἐχήτησα διὰ παντός τρόπον πληροφορίας

περὶ αὐτοῦ· ὅλαι αἱ ἐν Αἰγύπτῳ προξενικαὶ ἀρχαί μας ἐτέθησαν εἰς κίνησιν. Τὸ μόνον τὸ ὁποῖον ἠδυνήθημεν νὰ μάθωμεν, ἀφοῦ ἔγινε κάθε ἐρευνα καὶ ἐρώτησαν ὅλους τοὺς Ἕλληνας τοῦ ἐσωτερικοῦ τῆς Αἰγύπτου καὶ τοῦ Σουδάν, εἶνε ὅτι ἦτο ἄλλοτε γνωστός εἰς τὴν Κασσάλαν καὶ εἰς αὐτὸ τὸ Χαρτούμ. Ἐμπορεύετο μὲ καραβάνια τὴν ἀραβικὴν γόμα καὶ τὰ πτερὰ τῆς στρουθοκαμήλου. Ἦτο τίμιος, φιλόπονος καὶ οἰκογενειάρχης, ἔχων μέχρι πρὸ διετίας τὴν οἰκογενειάν του ἐν Σιμπὶν Ἐλ Κόμ. Ἀλλ' ἀπὸ τότε τίποτε δὲν ἐγνώσθη περὶ αὐτοῦ· αἱ ταραχαὶ εἰς τὰς ὁποίας εὐρίσκεται ἀπὸ καιροῦ ἡ Ἄνω Αἰγύπτος καὶ τὸ Σουδάν, καθιστοῦν ἀδύνατον πᾶσαν ἐρευναν. Ζῇ τάχα ὁ εὐεργέτης σας ἢ ἀπέθανεν εἰς τοὺς ἀξένους ἐκείνους τόπους;

— Ἄν ζῇ, εἶπεν ὁ Φαίδων μετ' εὐσεβοῦς συγκινήσεως, ὁ Θεὸς νὰ τὸν βοηθῇ καὶ νὰ τὸν προστατεύῃ· ἂν ἀπέθανε, νὰ τῷ χαρίσῃ τὴν γαλήνην καὶ τὴν ἀνάπαυσιν γιὰ τὸ καλὸ ποῦ ἔκαμε σὲ μᾶς τὰ ἔρημα. Γιατί, ὕστερα ἀπὸ τὸ ὄνομα τῶν γονέων μας καὶ τὸ δικό σας, αὐτοῦ τοῦ ἀγνώστου τὸ ὄνομα ἔχομεν λατρετὸ στὴν ψυχὴ μας.

— Δὲν θὰ ᾔσθε παιδιὰ τοῦ Κίμωνος, Φαίδων μου, ἂν δὲν ᾔσθάνετο ἡ καρδιά σας ὅτι λέγετε. — Ἀλλ' ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον μοῦ βασανίζει τὸν νοῦν μὲ ὅλη τὴν πεποίθησιν τὴν ὁποίαν ἔχω, ὅτι εἶναι εὐγενὴς καρδιά ὁ εὐεργέτης σας, εἶναι ὅτι κατ' ἀνάγκην ὑπάρχει τι τὸ ψευδὲς εἰς τὴν διήγησίν του, ὡς πρὸς τὴν σχέσιν του μετὰ τοῦ μακαρίτου πατρὸς σας. Τὸν πατέρα σας ἐγνώρισα καὶ συνεδέσθην ἀδελφικῶς μαζὺ του, ἀφότου ἀνθυπολοχαγὸς ἀκόμη ἐτοποθετήθη εἰς Ἀθήνας. — Πρὶν τὸν γνωρίσω μόνις ἦτο δύο ἢ τρία ἔτη ἀξιωματικὸς εἰς τὴν μεταβατικὴν ὑπηρεσίαν. Ποτὲ δὲ μοῦ ἔκαμε λόγον περὶ ὑπηρετοῦ εἰς τὸν ὁποῖον νὰ παρέσχε τοιαύτας ἐθελουσίας, ὥστε νὰ ἐξηγηθῶν αἱ θυσίαι τοῦ ἀνθρώπου τούτου. Εἶναι ἀληθὲς ὅτι ὁ μακαρίτης δὲν ἄφινε καμμίαν εὐκαιρίαν νὰ εὐεργετῇ. Καὶ αὐτὸ ἐστάθη ἡ αἰτία τῆς καταστροφῆς του. Καὶ τώρα νὰ πιστεύσω εἰς τὴν εὐγνωμοσύνην; Ποῖος ξέρει, ἐν τούτοις αὐτός ὁ ξένος ὅπου εὐτύχησε στὴν ξενιτῇ, ὅπου τὸν ἤρε ὅτι ἐπάτησε στὴν Ἑλλάδα λείψανον ἀγνὸ τὸν πατέρα σας, καὶ τὰ παιδιὰ του δυστυχισμένα, ἢμπορεῖ ἴσως νὰ ἀποτελέσῃ ἐξαίρεσιν. Ποῖος ξέρει! Ἀλλ' αὐτὸ τὸ ὄνομα, ποτὲ, εἶμαι βέβαιος, ποτὲ δὲν μοῦ τὸ ἀνέφερεν ὁ μακαρίτης ὁ πατέρας σας. Ἔτσι θὰ μείνῃ σκοτεινὸ αὐτὸ τὸ μυστήριον;

Μετὰ τοὺς λόγους τούτους σιγῇ ἐπηκολούθησε, καθ' ἣν ἐπὶ πολὺ ἕκαστος ἀνεστρέφετο μετὰ τῶν ιδίων αὐτοῦ σκέψεων, ἀπὸ τῶν ὁποίων τοὺς ἀπέσπασεν αἰφνιδίως ὁ ἤχος τοῦ κώδωνος τῆς ἐξω θύρας. Καὶ μετ' ὀλίγον ὁ ὑπηρετὴς τοῦ Βράγκα ἐκόμισεν ἐπιστολὴν συστημένην ἢ ὁποία ἔφερε γραμματόσημα αἰγυπτιακὰ καὶ τὴν σφραγίδα τῶν ταχυδρομείων Καίρου καὶ Ἀλεξανδρείας. Ἡ ἐπιστολὴ ἀπηνθύνετο πρὸς αὐτόν.

— Κάτι μοῦ λέγει, παιδιὰ μου, εἶπεν ὁ Φίλιππος ἐν συγκινήσει, ὅτι τὸ γράμμα τοῦτο περιέχει τὴν λύσιν τοῦ μυστηρίου.

Τὴν ἤνοιξε σπεύδων.

Περίειχε δὲ ἐσωκλειστον ἐπιταγὴν εἰς τὸν κομιστὴν πρὸς τινὰ τραπεζίτην δέκα εἰκοσαφράγκων καὶ ἐτέραν ἐπιστολὴν ἐνσφράγιστον ἢ ὁποία ἀπηυθύνετο «Πρὸς τὸν Κύριον Φαίδωνα καὶ τὴν Κυρίαν Θάλειαν, παιδιὰ τοῦ μακαρίτη Κίμωνος Ἀνδρεάδης.»

Ἡ πρὸς τὸν Φίλιππον Βράγκαν ἐπιστολὴ εἶχεν ὡς ἐξῆς.

Ἀξιότιμε Κύριε!

Κοντὰ τρία χρόνια τώρα ἀπὸ τῆς ταρχαῖς τῶν Δερβισῶν κλεισμένος στὸ ἐσωτερικό, δὲν εἶχα ἡμπορέσει νὰ σᾶς γράψω.

Δὲν γνωρίζω ἂν εἶχατε τὴν καλωσύνη νὰ δεχτῆτε τὴν ὀλίγη βοήθεια, ὅπου, ὁ μικρὸς ἐγὼ καὶ ἀνάξιος, ἠθέλησα νὰ δώσω στὰ ὄρφανὰ ἐκείνου, ὅπου τοῦ χρωστώ τὴ ζωὴ μου καὶ ὅτι καλὸ εἶδα σ' αὐτὸ τὸν κόσμον.

Ἄν τὰ δεχτήκατε λαβαίνω τὸ θάρρος νὰ σᾶς παρακαλέσω νὰ δεχτῆτε καὶ τὸ ἐσωκλειστο τσέκι ἀπὸ δέκα ναπολεόνια γιὰ νὰ γείνη ἀπὸ μέρος ἰδικό μου στὸ νεκροταφεῖο στὰ τρία χρόνια ἐπάνω, μέρη μὲ τὴν ἡμέρα ἀπὸ τὴν ἀνάπαψι τοῦ μακαρίτη, ἕνα μνημόσυνο γιὰ τὴν ἁγιασμένη ψυχὴ του.

Καὶ ἀφοῦ τελειώσῃ τὸ μνημόσυνο καὶ φύγουν ὅλοι οἱ ἄλλοι χριστιανοί, ὅταν θὰ μείνετε μόνον ἐσεῖς, ἡ φαμίλια σας καὶ τὰ ὄρφανὰ, τότες μπροστὰ στὸ μνήμα τοῦ πατέρα τους νὰ ἀνοίξουν τὸ γράμμα, ὅπου τοὺς γράφω.

Πιστεύω, ὅτι ἡ καλωσύνη σας δὲν θὰ μοῦ ἀρνηθῇ αὐτὸ τὸ μεγάλο χατῆρι.

Σᾶς προσκυνῶ καὶ μένω δουλὸς σας.

Ντοῦλας Παντίνας.

— "ὦ, εἶμαι βέβαιος, τώρα, παιδιὰ μου, ὅτι ἀπάνω στὸν τάφο τοῦ πατέρα σας θὰ λυθῇ τὸ μυστήριο. Τί νὰ ἦναι αὐτὸ ὅπου θέλει νὰ διαβάσετε ἐκεῖ, σὰν νὰ ζητοῦσε νὰ τὸ ἀκούσῃ ἡ ψυχὴ του; Ἐξομολόγησις; Νέα πάλιν εὐεργεσία; "Ὅ, τι κι' ἂν ἦναι, εἶμαι βέβαιος, ὅτι εἶναι πρᾶξις τιμίας ψυχῆς. Διὰ τοῦτο θὰ ἐκτελέσωμεν κατὰ γράμμα αὐτό, ὅπου μᾶς ζητεῖ.

Τὴν ἡμέραν καθ' ἣν συνεπληροῦτο τριετία ἀπὸ τοῦ θανάτου τοῦ Κίμωνος, τὰ τέκνα του καὶ ὁ Φίλιππος Βράγκας μετὰ τῆς οἰκογενείας του, ἐδέοντο ὑπὲρ τῆς ψυχῆς του ἐν τῷ ναίσκει τοῦ πρώτου νεκροταφεῖου.

Οὐδεὶς ἄλλος εἶχε προσέλθει ἐκεῖ. Φαίνεται ὅτι καὶ αὐτοῦ τοῦ ὀνόματός του τὴν μνήμην εἶχον ἐξαφανίσει τὰ κύματα δέκα ἐτῶν, ἅτινα εἶχε κυλίσσει ἐπ' αὐτοῦ ὁ χρόνος ἀπὸ τῆς ἡμέρας καθ' ἣν τὸν ἐκεραύνωσε τοῦ Νικολάου Βερτῆ ἡ ἀτιμία, ἀφ' ἧς ἡ ἡμιπληγία τὸν ἐξώθησε τοῦ κύκλου τῆς στρατιωτικῆς συναδελφότητος.

Μετὰ τὸ πέρας τοῦ μνημοσύνου καὶ τὰς ἐπιμνημοσύνους ἐπὶ τοῦ τάφου εὐχὰς ἀπῆλθον οἱ ἱερεῖς καὶ διεσκορπίσθησαν οἱ νεκροθάπται, οἱ κηπουροὶ καὶ οἱ ἀγιοῦπαιδες, τοὺς ὁποίους εἶχε συγκεντρώσει ἐκεῖ τῶν κολλύβων ἡ διανομή.

Εἶχον ἀπομείνει μόνον πρὸ τοῦ ταπεινοῦ, τοῦ ἀνθοσπάρτου τάφου.

Καὶ τώρα, Φαίδων, εἶπεν ὁ Φίλιππος, διάβασε, παιδί μου, τὸ γράμμα σύμφωνα μὲ τὴν ἐπιθυμίαν ἐκείνου, ὅπου τὸ ἐστείλε. Κάτι μοῦ λέγει, ὅτι αὐτὸ εἶναι τὸ εὐσεβέστερο μνημόσυνο τῆς ψυχῆς τοῦ πατρός σας.

Καὶ ὁ Φαίδων ἀνέγνωσεν ἐν συγκινήσει·

Κύριε Φαίδων καὶ Κυρία Θάλεια!

Εἶπα ψέμματα ἀπάνω στοῦ πατέρα σας τὸ λείψανον. Ἄς μοῦ τὸ συγχωρήσῃ ἡ ψυχὴ του ἡ ἁγιασμένη.

Γιατί, ἂν ἐκρυψα τὴν ἀλήθειαν, δὲν τὸ ἔκανα ἀπὸ κανένα κακὸ σκοπὸ, παρὰ μονάχα, γιατί ἀπάνω στὴ λαύρα τοῦ καύμου ποῦ σᾶς ἔδερνε δὲν ἦταν ὥρα νὰ ἀκούετε τὴν ἱστορίαν τῆ δικῆ μου καὶ ὕστερα ἀπ' αὐτό, στὰ σχολεῖα σας δὲν ἤθελα νὰ κάμω αὐτὴ τὴν ἐξομολόγησι, ὅχι γιὰ μένα, ἀλλὰ γιατί μὲ ἔτρωγε μαύρη τρομάρα, ὅτι θὰ ἐδίωγχαν τὴ βοήθειά μου.

Εἶπα ψέμματα. Ποτές μοῦ δὲν ἤρουν ἀπὸ ὑπηρετίης τοῦ μακαρίτη τοῦ πατέρα σας. Τὸ ὄνομά μου, οὔτε τὸ ἔμαθε, οὔτε τ' ἀγροίκησε ποτές. Γιὰ λίγαις στιγμαῖς μονάχα μὲ ξαγνάντισε μιὰ νύχτα, μὲ τὸ φῶς τοῦ φεγγαριοῦ, σ' ἕνα ἄγριο βουμάνι, λίγος παρέκει ἀπὸ τὰ παλιὰ σύνορα.

Δυστυχημένο τσοπανόπουλο, θαρμένο, διωγμένο, εἶχα σιῖζει ἀπὸ μιὰ βοδιάδα μὲ κλέφταις, κλέφτης κι' ἐγώ, ληστής μὲ τὸ τουφεκὶ στὸ χέρι. Καὶ ἔτσι μὲ τὸ τουφεκὶ στὸ χέρι μὲ ἔπιασε ἀπάνω στὴν ἀντάρα τοῦ πολέμου ὁ πατέρας σας λαθωμένος σ' αὐτὴ μὲ μπαλιὰ, ἀπὸ τὰ δικὰ μου τὰ χέρια, ἂν καὶ μοῦ τ' ἀρνιῶτανε ἔπειτα τὸ ἁγιασμένο του στόμα. Αὐτὴ ἦταν ἡ πρώτη καὶ τελευταία ληστεία ποῦ μὲ ἀνακάτεψε ἡ κακὴ μου τύχη.

Ἦμουν στὰ χέρια τοῦ δικός του, ξαρμάτωτος ἀπὸ κάτω ἀπὸ τὸ πιστόλι του, ἔτοιμο καὶ σίγουρο σφαχτὸ γιὰ τὸ μπόγια.

Κι' αὐτὸς ὅπου σᾶς ἐγέννησε ἐλυπήθηκε τὸ δυστυχισμένο τὸ σκλάβο του.

«Φύγε», μοῦ εἶπε, «καὶ μὴ πλεῖα κλέφτης. Νὰ δουλέψῃς, νὰ γείνης καλὸς ἄνθρωπος» στοῦ Θεοῦ τὰ χέρια σὲ παραδίδω».

Λογίζω πῶς ἀκόμα τὰ ἀκούω τὰ λόγια αὐτά, ὅπου μοῦ εἶπε τὸ ἁγιασμένο στόμα του μὲ φωνὴ γεμάτη ἀπὸ συμπάθεια καὶ ψυχόπονο· τὰ λόγια ὅπου μοῦ φαίνονταν ὄνειρο, ὅπου δὲν τὰ ἐπίστευαν τ' αὐτιά μου, μόνον ἐστεκόμουν ἀκίνητος, καρφωμένος, καὶ τὸν ἔβλεπα στὰ μάτια.

Καὶ δὲν ἦταν αὐτὸ μονάχα. Μοῦ ἄδειασε στὰ χέρια τὴν τσέπη του τὴ φτωχὴ, μοῦ ἔδωκε νὰ φάω φῶμι, νὰ γλυτώσω, νὰ δουλέψω. «Εἶναι ἀκόμα καιρὸς μοῦ εἶπε νὰ γείνης τίμιος ἄνθρωπος».

Καὶ στὸ ὕστερο αὐτὸς ὁ ἅγιος ἄνθρωπος μ' ἀγκάλιασε καὶ μ' ἐφίλησε, γιατί ἐχάρισα τὴ ζωὴ στὸ κορίτσι ποῦ σκλαβόσαμε.

Ναὶ μὲ φίλησε, ἐμένα τὸ ληστή. Ἦταν μεταλαβιά, ἅγιον μῦρο τὸ φίλ ἐκεῖνο. Πόσαις φοραῖς ὕστερα ποῦ εἶδα τὸ χάρο μὲ τὰ δόντια μπρός μου τὸ θυμόμουν ἐκεῖνο τὸ φίλ καὶ μὲ στυλῶνε σὰν νὰ περνα τὴν ἁγία μεταῶσι. Μὲ ἔβιασε νὰ φύγω νὰ γλυτώσω ἐνῶ ἂν ἐπρόφτανε τ' ἀπόσπασμα ποῦ ἤρχονταν κατὰ πόδι, ἦταν χαμένος κι' αὐτός. Κ' ἔφυγα, ἀφοῦ πρώτα τοῦ πήρα μὲ τὴ βία ἀπὸ τὸ στόμα τ' ὀνόματός του. Δὲν τὸν εἶδα περὶ ζωντανὸ κι' ἂν δὲν εἶχα τ' ὄνομά του χαραγμένο στὴν καρδιά, οὔτε τὸ λείψανόν του θὰ βλεπα ὕστερα ἀπὸ εἴκοσι πέντε χρόνια.

«Ὅτι μ' ἄφηκε, ἐπλανήθηκα στὸν κάμπο καὶ ἔφτασα ὡς τὸ Βόλο.» Ἐζῆσα στὴν ἀρχὴ βασιτάζος, ἐργάτης ἐκεῖ πέρα. Ἐπειτα πέρασα στὴν Αἴγυπτον μ' ἄλλους Βολιώταις μὲ καράβι, καὶ ἐγύρευα τύχη, βαθεῖα μέσα στὴν Ἀραπιά, στὸ Σουδάν. Ὁ Θεὸς εὐλόγησε τὴ δουλειά μου. Ἐγὼ σήμερα ἀπάνω ἀπὸ διακόσιαι χιλιάδες φράγκα, μαζεμένα ὅλα μὲ ἰδρωτὰ καὶ μὲ κίνδυνο καθημερῶσι στὸ ἐμπόριο τῆς γόμας καὶ τοῦ πτεροῦ.

Τὰ γονικά μου δὲν τὰ γνώρισα ποτέ· μικρὸ μ' ἀφῆκαν· ἀδερφὸ δὲν εἶχα κανένα.

Ἐνα ὄνομα μονάχα εἶχα νὰ ἀγαπῶ στὸν κόσμον, τὸ ὄνομα ποῦ χάραξα βαθεῖα στὴν καρδιά ἐκείνη τὴ σκοτεινὴ νύχτα.

Καὶ μὲ καὶ λαχτάρα εἶχα πάντα νὰ ἀξιώθω νὰ ἔρθω μιὰ μέρα στὴν Ἑλλάδα νὰ τὸν ἰδῶ, νὰ πέσω στὰ πόδια του, νὰ τοῦ εἰπῶ νὰ χαρῇ γιατί ἀνάστησε ἕναν ἄνθρωπον, μιὰ φαμίλια, γιατί ἔχω φαμίλια καὶ γῶ, καὶ δύο παιδιὰ ἴσα μὲ σᾶς.

Τώρα ἐσεῖς τὰ παιδιά του, ἐλπίζω στοῦ Θεοῦ, δὲ θὰ καταφρονέσετε τίμιον ἄνθρωπο, ἐκείνον ποῦ ὁ ἁγιασμένος ὁ πατέρας σας ἐσυχώρεσε ληστή.

Ἐξήντα χιλιάδες φράγκα ἔχω καταθεμέναις μὲ τόκο ἀπ' ὅταν ἐγύρισα ἀπὸ τῆν Ἀθήνα, στὴν Ἑθνικὴ Τράπεζα τῆς σαράντα εἰς ὄνομα τῆς κυρίας Θαλασίας καὶ τῆς εἰκοσι εἰς ὄνομα τοῦ κυρίου Φαίδωνος.

Μὲ αὐταῖς τῆς εἰκοσι ὁ κύριος Φαίδων νὰ σπουδάσῃ ὅποια ἐπιστήμη ὀρέγεται ἡ καρδιά του. Ἡ ἄλλαις εἶναι γιὰ τὴν κυρία Θάλασα, σὰν ἀδύνατο μέρος ὅπου εἶναι, γιὰ νὰ ἀποκατασταθῇ, ὅπως πρέπει στὸ τιμημένο ὄνομα τοῦ πατέρας της. Κι' ὅταν θὰ κλείσω τὰ μάτια, ὅ,τι εὐρεθῇ, θὰ τὰ μοιρασθῇ κεφαλιάτικα μὲ τὰ παιδιά μου.

Μὴν τυγὼν καὶ βιάεστε, παιδιά μου, μὲ τὸ νοῦ σας, πῶς αὐτὰ σᾶς τὰ ἔδωσα ὁ ἀνάσιος ἐγὼ καὶ δὲν τὰ καταδεχθῇτε.

Σᾶς τὰ στέλνει ἐκεῖνος ὅπου μοῦ ἔχαρισε τὴ ζωή, ὅπου μὲ ἔκαμε τίμιον ἄνθρωπο, ὅπου ἐστάθηκε αἰτία νὰ τὰ ἀποχτήσω. Ἐκεῖνος σᾶς τὰ στέλνει μαζὺ μὲ τὴν εὐχή του.

Ὁ Θεὸς νὰ ἦναι πάντα μαζὺ σας.

Ντούλας Παντίνας.

Ὅταν, διακοπτόμενος ὑπὸ λυγμῶν συγκινήσεως, ἐπεραίωσε τὴν ἀνάγνωσιν τοῦ γράμματος τούτου ὁ Φαίδων, εἶδε τὸν Φίλιππον καὶ τὴν γυναῖκά του κλαίνοντας ὡς παιδιά.

—Ὅλα αὐτὰ εἶναι ἀληθινά, παιδιά μου, εἶπεν ὁ Φίλιππος. Κατὰ γράμμα ἀληθινά. Τὴν περίστασιν αὐτὴν μοῦ τὴν ἔχει διηγηθῇ ἀπαράλλακτα ὁ μακαρίτης ὁ πατέρας σας. Καὶ τὰ κατόπιν εἶναι ὅλα ἀληθινὰ βέβαια· νὰ μὴ σᾶς μείνῃ δισταγμός. Ἡ δωρεὰ του εἶναι δωρεὰ τιμίου ἀνθρώπου, ψυχῆς ἀγαθῆς. Ἐκεῖνοι ὅπου κερδίζουν χρήματα ὅχι μὲ τίμια μέσα δὲν τὰ χαρίζουν ἔπειτα χωρὶς συμφέρον. Ὅλα εἶναι ἀλήθεια· ἀκόμα καὶ τὸ συμπέρασμα τῆς χρυσῆς καρδιάς τοῦ Παντίνα, ὅτι αὐτὴ ἡ περιουσία εἶναι κληρονομία ποῦ σᾶς ἀφῆκε ὁ πατέρας σας.

Τὰ δύο ὄρφανὰ ἐγονυπέτησαν· ἥρεμος, γλυκεῖα μελαγχολικὴ συγκίνησις κατέκλυζε τὴν ψυχὴν των.

Αὐτὸ τὸ περιβάλλον τὴν ὥραν ἐκείνην παρουσίαζεν εἰκόνα ζωῆς, εἰκόνα ἱλαρᾶν, θυμῆρη, ἀποδιώκουσαν τοῦ θανάτου τὸ φάσμα καὶ ἐξ αὐτοῦ τοῦ μυριονέκρου περιβάλου.

Ἦτο μία τῶν ἀλησμονήτου γλυκύτητος ἡμερῶν τοῦ φθινοπώρου· εἶχε βρέξει τὴν προτεραίαν καὶ ὁ ὀρίζων, ἀνέφελος, κρυσταλλίνης διαυγείας, μὲ τὸ σμαράγδινον στερέωμα ὡς ἔδαφος, παρουσίαζε τὰ κύκλῳ τοπία φαειρά, ἐν ὅλῃ τῶν χρωματισμῶν αὐτῶν τῇ γλυκεῖᾳ ἀρμονίᾳ.

Ἀνωθεν τῶν τοίγων τοῦ νεκροταφείου διεφαίνετο ὁ Σαρωνικός, καθρέπτῃς κυανοῦς, τὸν ὅποιον οὐδὲ μία ἐρρυτίδονε πνοή, διασχίζόμενος μόνον ἀπὸ ἀτμόπλοια διασταυρούμενα, ἀπὸ λευκὰ ἱστία πλοίων, δραστηρίους, σφριγηλοὺς ἀγωγούς τῆς ζωῆς. Ἀμάξια πλήρη πανηγυριστῶν διήρχοντο ἔξωθεν, βαίνοντα πρὸς τὸ Μπραχάμι, ἐπὶ τῶν ὁποίων κορασιδὲς χωρικά ἐψάλλον ἄσματα φαειρά.

Καὶ αὐτὴ ἡ Νεκρούπολις εἶχε περιβληθῇ ἐορτάσιμα. Τὰ χρυσάνθεμα ἦνθον ἐπὶ τῶν τάφων ποικιλόχρωμα, γελόντα, ὑπὸ τὴν ζωηρότητα καὶ τὴν λάμψιν τῶν χρωμάτων αὐτῶν, ἐνῶ ἀκόμη ὑπέτρεμεν ἐπ' αὐτῶν τὸ δάκρυ, τῆς νυκτὸς ἡ δρόσος. Μέλισσαι βομβοῦσαι καὶ χρυσαλλίδες χαρωπαὶ ἐρίπταντο τῶν ἀνθέων καὶ ἐξεμύζων ἄρωμα καὶ ζωὴν ἀπὸ τῆς ἀπὸ τῶν τάφων βλαστανούσης γλωρίδος. Ἀνωθεν ἐπὶ

τῶν κλάδων τῶν δένδρων τὰ ὅποια πλαισιοῦν τὰ μάρμαρα τὰ λευκά, ἐτερέτιζον χαρωποὶ οἱ σπῖνοι καὶ οἱ φαῖδροι καὶ ἀεικίνητοι ἐρυθρόλαιμοι.

Καὶ αὐτὸ τοῦ νεκρολιθάνου τὸ ἄρωμα τὸ ἀλγεινόν, τὸ ὅποιον ἐπενέμετο εἰσέτι τὴν ἀτμοσφαῖραν, συνεφύρετο τὴν ὥραν ἐκείνην πραῦνον τὴν ψυχὴν, μετὰ τοῦ ἀρώματος τῶν ἀνθέων, μετὰ τῆς γλυκεῖας ὁσμῆς τῆς βεβρεγμένης καλᾶμης τῶν θερισμένων ἀγρῶν.

Καὶ ὑπὸ τὸ κράτος τῶν ἐντυπώσεων τούτων, ἐν τῇ ψυχῇ τῶν δύο ὄρφανῶν ἀναπαρίστατο τότε ὁ ἀλησμονήτος πατήρ των οὐχὶ ὑπὸ τὴν τραγικὴν μορφήν, τὴν φέρουσαν τοῦ θανάτου τὴν σφραγίδα, τὴν ὅποιαν εἶχε τηρήσει ζωηρὰν ἢ μνήμη των, ἀπὸ τῆς στιγμῆς καθ' ἣν ἐξέπνευσεν ἐν τῇ ἀγκάλῃ τῶν τέκνων του, ἀλλ' ἀνίστατο πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν των ἄκμαϊος, ὠραῖος, πλήρης σφρίγγους καὶ ζωῆς, ὅπως τὸν ἀνεπὸλουν ἀπὸ τῶν πρώτων ἐντυπώσεων τῆς μικρᾶς των ἡλικίας, κατὰ τὴν ἐποχὴν καθ' ἣν ἡ εὐτυχία δὲν εἶχεν ἀποπτῇ ἔτι ἀπ' αὐτῶν.

Τὴν στιγμὴν ἐκείνην ὁ πατήρ των δὲν ἦτο νεκρός. Ἐνόμιζον ὅτι ἴστατο ἐν τῷ μέσῳ αὐτῶν εὐθυτενής, κρατῶν ἀπὸ τῶν χειρῶν τὰ τέκνα του, καὶ χειραγωγῶν αὐτὰ εἰς τὴν ἀνάστη, τὴν τραχεῖαν ὁδὸν τῆς ζωῆς.

EMMANOYHΛ Σ. ΛΥΚΟΥΔΗΣ

ΛΟΓΙΑ ΤΗΣ ΠΛΩΡΗΣ

Ἡ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗ ΤΗΣ ΘΑΛΑΣΣΑΣ¹

Γ'.

Ὅταν ἐκατεβήκαμε ἀπ' τὰ κατάρτια, τὸ Ἀντρώτικο ἦταν πολὺ μακρὰ. Δὲν ἔμοιαζε τότε παρὰ μὲ νυχτερίδα, τῆς ἐρημίας καὶ τῶν τάφων βασιλίσσα, ποῦ σιγοπετοῦσε θεότυφλῃ μέσα σὲ ἀτμοσφαῖρα χρυσορρόδινη. Κάπου κάπου ἄρχιζαν νὰ ξανοίγουν τὰ θεμέλια τ' οὐρανοῦ, ἀργὰ ὅμως, λὲς κ' ἐπάλευαν μεταξύ τους οἱ καιροὶ κ' ἔμενεν ἡ φύσις ἀναποφάσιστη ἀκόμη. Ἐγερνε νὰ βασιλέψῃ ὁ ἥλιος καὶ ἡ θάλασσα κατακόκκινη ἔδινε ἐκφραστικὴν εἰκόνα μιᾶς ναυμαχίας, ποῦ χίλια πλεούμενα ἀνακάτωσαν τὸν βυθὸ τῆς καὶ μύριοι νεκροὶ ἔβαψαν μὲ τὸ αἷμα τὰ νερά της. Τὸ κύμα καθὼς ἔσκαζε ψηλά, ἐσπιθοβολοῦσε πολύχρωμο καὶ βροντερό, λὲς κ' ἐκυλοῦσε θρύμματα λογγῶν καὶ γυμνὰ σπαθιά, κομμάτια ὀθουζίων καὶ κἀννες ντουφειῶν, δίκοπους μπαλτάδες καὶ μαχαίρια καὶ κράνη γάλκινα καὶ θώρακες καὶ ἀσπίδες, σπρώχνοντας νὰ τὰ ρίξῃ πέρα στὴν ἀκρογιαλιά, μαζὶ μὲ τὰ σκοτεινὰ κορμιά, γιὰ νὰ ἰδοῦν οἱ ἄνθρωποι τὰ ὀλέθριά τους ἔργα καὶ νὰ φριξοῦν. Καὶ μέσα στὴν ὑγρὴ ἄχνη του ποῦ ἀνεμόφτερη ἔτρεχε κατὰ τὸν πονέντε, ἕως ψηλὰ στὸν πυκνὸν οὐρανὸ τὸ Τόξο μὲ τ' ἀρμονικὰ χρώματά του ἔλαμπε, ζωνάρι ἀζετίμητο ἀπὸ νεραΐδας χέρι ὑφασμένο ἀπάνου σὲ ἀεροκάμωτο διασίδι. Μὰ ἰδὲς

¹ Τέλος· ἴδε σελίδα 369.